

Kalifen al-Amin ibn Harun al-Rashid

Innehåll

- al-Amins härstamning
- Kalifens uppväxt
- al-Amins relation till sin far Harun al-Rashid
- Hans personlighet och egenskaper
- Utnämningen av al-Amin som tronföljare
- Hans kalifat och konflikten med brodern al-Ma'mun
- Bagdads fall och al-Amins död

Kalifen **Muhammad al-Amin ibn Harun al-Rashid (787–813 e.Kr.)** var en av de abbasidiska kalifer som regerade under en kritisk period präglad av våldsamma interna konflikter. Han tillträdde tronen efter sin fars död, men hans korta regeringstid (809–813 e.Kr.) slutade i ett blodigt inbördeskrig mot hans bror al-Ma'mun, vilket ledde till hans död och Bagdads fall i händerna på al-Ma'muns styrkor.

al-Amins härstamning

Kalifen Muhammad al-Amin tillhörde en av de ädlaste härskarfamiljerna i den islamiska historien. Hans släkt förenade abbasidiskt och hashimitiskt blod från båda föräldrarna.

- Hans far var **Harun al-Rashid**, son till al-Mahdi och sonson till al-Mansur — den femte abbasidiska kalifen och en av den gyllene erans mest berömda härskare.
- Hans mor var **Zubayda bint Ja'far ibn al-Mansur**, barnbarn till kalifen al-Mansur, Bagdads grundare.

al-Amin bar alltså kalifatets arv från både faderns och moderns sida.

Kalifens uppväxt

al-Amin föddes i Bagdad i månaden Rabi' al-Awwal år 170 H / 787 e.Kr. Hans far gav honom namnet Muhammad och kunyan Abu 'Abd Allah, men han blev känd som **al-Amin**, ett namn som hans far gav honom som ett tecken på hans goda karaktär och pålitlighet.

Han växte upp i kalifpalatset, omgiven av rikedom och makt. Föräldrarna gav honom en särskild utbildning som anstod en framtida tronföljare. Bland hans lärare fanns:

- **al-Kisa'i**, en av de största grammatikernas i Basras tradition
- Framstående jurister som undervisade honom i Koranen och islamisk rätt

Han växte upp under en politiskt komplex tid. Abbasidstaten var stark utåt, men interna konflikter började synas. Han bevittnade baramikernas uppgång och deras dramatiska fall år 187 H / 803 e.Kr. Enligt al-Mas'udi brukade al-Rashid ta med honom på militära kampanjer för att träna honom i ledarskap.

al-Amins relation till sin far Harun al-Rashid

Relationen mellan al-Amin och hans far var mycket nära. Han var den älskade förstfödde sonen, och al-Rashid började förbereda honom för kalifatet redan i ung ålder. Han utsåg honom till tronföljare vid sjuåttio års ålder år 175 H / 791 e.Kr.

Men relationen fick senare inslag av spänning när al-Rashid började uppmärksamma al-Ma'mun — son till slavkvinnan Marajil — som visade stor begåvning och disciplin.

Hans personlighet och egenskaper

al-Amins uppväxt under sin mor Zubaydas inflytande formade hans personlighet starkt. Han växte upp i Bagdads lyxiga miljö, till skillnad från al-Ma'mun som fostrades i det militära klimatet i Khurasan.

Historiker beskriver honom så här:

- **Intelligent och med starkt minne**, men inte djup i politiskt tänkande
- **Impulsiv** i sina beslut enligt al-Tabari
- **Mer intresserad av poesi, musik och nöjen** än av statens angelägenheter
- Umgicks med poeter som **Abu Nuwas**
- Lyssnade gärna på musik och berättelser, ibland på bekostnad av statliga plikter

Till utseendet beskrivs han som:

- Mycket vacker
- Ljus i hyn, med stort ansikte och vackra ögon
- Välklädd och elegant, med stort intresse för lyx och parfym

Han var generös och frikostig, men ibland till överdrift, vilket skadade statskassan. Han var omtyckt av folket men saknade stöd från militära ledare.

Utnämningen av al-Amin som tronföljare

År 175 H / 791 e.Kr. utsåg al-Rashid sin son al-Amin till tronföljare, endast åtta år gammal. Beslutet fattades efter omfattande rådslag med statens ledare. Hans legitimitet var stark eftersom han var son till en abbasidisk prinsessa.

al-Rashid höll en storslagen ceremoni i Bagdad där alla ledare svor trohet till al-Amin.

Senare, år 186 H / 802 e.Kr., under sin berömda pilgrimsfärd, utfärdade al-Rashid ett dokument som fastställde:

1. al-Amin som första tronföljare
2. al-Ma'mun som andra tronföljare

Dokumentet skrevs med guld och hängdes på Ka'bens vägg.

Men efter att ha blivit kalif bröt al-Amin mot dokumentet. Enligt al-Tabari avsatte han al-Ma'mun och utsåg sin egen son Musa till tronföljare. Ibn Kathir beskriver detta som ett brott mot faderns vilja och den direkta orsaken till det kommande inbördeskriget.

Hans kalifat och konflikten med brodern al-Ma'mun

När al-Rashid dog år 193 H / 809 e.Kr. blev al-Amin kalif. Han bosatte sig permanent i Bagdad och började styra på ett sätt som skilde sig från sin fars politik.

Konflikten med al-Ma'mun bröt ut snabbt. al-Amin försökte upphäva al-Ma'muns rätt till tronen och förlitade sig på stöd från Bagdads elit och den irakiska armén.

År 194 H / 810 e.Kr. utsåg han sin son Musa till tronföljare, vilket utlöste kriget.

År 195 H / 811 e.Kr. skickade han en stor armé under 'Ali ibn Isa ibn Mahan för att besegra al-Ma'mun i Khurasan. Men al-Ma'muns general **Tahir ibn al-Husayn** besegrade dem vid Rayy och dödade 'Ali ibn Isa.

Detta blev början på slutet för al-Amin.

Bagdad belägrades i 14 månader. Staden drabbades av svält, förstörelse och kaos. Många ledare övergav al-Amin och anslöt sig till al-Ma'mun.

Bagdads fall och al-Amins död

I Muharram år 198 H / 813 e.Kr. föll Bagdad i händerna på al-Ma'muns styrkor. al-Tabari beskriver de sista dagarna:

- al-Amin barrikaderade sig i palatset
- Försökte fly över Tigris
- Tillfångatogs av Tahir ibn al-Husayns soldater

Den 25 Muharram 198 H / 27 september 813 e.Kr. dödades han, trots att al-Ma'mun hade beordrat att han skulle skonas.

Dr. 'Ali al-Sallabi beskriver denna händelse som början på en ny fas i abbasidernas historia, där militära fraktioner som Tahiriderna fick större makt och där Bagdads prestige minskade kraftigt.

Källor

- Ibn al-Athir: *al-Kamil fi al-tarikh*
- Ibn Kathir: *al-Bidaya wa-l-Nihaya*
- al-Tabari: *Tarikh al-umam wa-l-muluk*
- al-Mas'udi: *Muruj al-dhahab*
- al-Sallabi: *al-Dawla al-'Abbasiyya*
- al-Jahshiyari: *Kitab al-Wuzara' wa-l-Kuttab*